

N:o 43.

Ank. till Riksd. Kansli den 31 Mars 1873, kl. 5 e. m.

Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, om antagande af en författning angående utsträckt tillämpning af straffarbetes verkställande i enrum; Gifven Stockholms Slott den 28 Mars 1873.

I flera främmande länder, der fängelseväsendets förbättrande utgör ett ständigt föremål för vetenskapliga undersökningar och praktiska försök i olika riktningar, har under senare tider den metod vid fångbehandlingen alltmera vunnit tillämpning och medfört gynsamma följder, enligt hvilken fången under den första delen af strafftiden hålles i enrum, på det han, i den enslighet hvori han sålunda är försatt, måtte bringas till besinning och ånger öfver sina felsteg samt sålunda den moraliska förbättring hos honom grundläggas, som genom straffet må kunna åstadkommas. Enligt svensk lag skall väl straffarbete, ådömdt för två år eller derunder, jemlikt Kongl. Förordningen den 21 December 1857, verkställas i cell; men de, hvilka gjort sig förfallna till straffarbete under längre tid eller för lifstiden, undergå detsamma oafbrutet i gemensamhetsfängelse. I sammanhang med Fångvårdsstyrelsens underdåniga framställning om ombyggnad af straff- och arbetsfängelserne å Långholmen och i Malmö samt dessas förseende med nödigt antal celler, i anledning af hvilken framställning Kongl. Maj:t af innevarande Riksdag äskat anslag till berörde

byggnadsarbeten, har Generaldirektören i Styrelsen, med stöd af den utomlands vunna erfarenheten, uttalat sig till förmån derför, att äfven de fångar, som enligt nu gällande bestämmelser, i gemensamhetsfängelse utstå bestraffningen, skulle i början deraf under någon tid förvaras i enrum. Då det utan tvifvel är af vigt att straffånge redan från början får erfara allvaret i den bestraffning, hvartill han gjort sig skyldig, samt cellstraffet, som härför är särdeles lämpligt, tillika visat sig vara synnerligen verksamt till uppmjukande af fångens sinnelag och kufvande af den motspänstiga viljan, anser Kongl. Maj:t någon tvekan icke böra finnas om lämpligheten af den ifrågasatta anordningen. Ett lagförslag i ämnet har derföre blifvit upprättadt; och efter att hafva i frågan hört Högsta Domstolen och Stats-Rådet, hvilkas protokoll härhos bifogas, vill Kongl. Maj:t alltså, jemlikt § 87 Regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga en så lydande

Förordning angående utsträckt tillämpning af straffarbetes verkställande i enrum.

Utöfver hvad Förordningen den 21 December 1857 innehåller angående straffarbetets verkställande i enrum förordnas som följer:

Den, som är dömd till straffarbete på viss tid utöfver två år, skall, der så ske kan, vid bestraffningens början hållas i enrum en sjettedel af den ådömda strafftiden, dock icke under sex eller öfver tolf månader. Uppkommer vid bestämmandet af tiden för cellstraffet brutet månads- eller dagatal, tages detta icke i beräkning. För den tid straffet sålunda verkställs i enrum skall från återstående strafftiden afdragas en tredjedel af den tid, hvarmed cellstraffet öfverskjuter tre månader; uppkommer vid afdragets bestämmande brutet månadstal, räknas en tredjedels månad till tio dagar.

Den, som är dömd till straffarbete på lifstid, skall ock, der så ske kan, vid bestraffningens början hållas i enrum tolf månader.

I öfrigt gälle om straffarbete i enrum enligt denna Förordning hvad ofvannämnda Förordning den 21 December 1857 i derå tillämpliga delar stadgar.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Axel Adlercreutz.

Transsumt af Protokollet öfver Justitie-departements-ärenden, hållet inför Hans Maj:ti Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott Fredagen den 24 Januari 1857.

Närvarande:

Hans Excellens Herr Justitie-statsministern *Adlercreutz.*

Hans Excellens Herr Statsministern för utrikes ärendena *Björnstjerna.*

Statsråden: *Bredberg,*

Berg,

Friherre *Leijonhufvud,*

Wærn,

Wennerberg,

Bergström,

Friherre *Alströmer,*

Weidenhielm.

Hans Excellens Herr Justitie-statsministern anmälde i underdånighet följande af den inom Justitie-departementet inrättade lagbyrå uppgjorda lagförslag nemligen

2:o Förslag till Kongl. Maj:ts nådiga Förordning angående utsträckt tillämpning af straffarbets verkställande i enrum.

Utöfver hvad Kongl. Förordningen den 21 December 1857 innehåller angående straffarbets verkställande i enrum förordnas som följer:

Den som är dömd till straffarbete på viss tid utöfver två år skall, der så ske kan, vid bestraffningens början hållas i enrum en sjettedel af den ådömda strafftiden, dock icke under sex månader eller öfver ett år och sex månader. Uppkommer vid bestämmandet af tiden för cellstraffet brutet dagatal, tages detta icke i beräkning. För den tid straffet sålunda verkställas i enrum skall afdrag å det ådömda straffarbetet ske enligt grunderna i Kongl. Förordningen den 21 December 1857; i följd hvaraf den tid som öfverskjuter tre månader afräknas med tillägg af en tredjedel. Uppkommer dervid brutet månads-tal, räknas en tredjedels månad till tio dagar; uppkommer i afdraget brutet dagatal; varde för det tal hel dag å strafftiden afräknad.

Den som är dömd till straffarbete på lifstid skall ock, der så ske kan, vid bestraffningens början hållas i enrum ett år och sex månader.

I öfrigt gälle om straffarbete i enrum enligt denna Förordning hvad ofvan nämnda Kongl. Förordning den 21 December 1857 i derå tillämpliga delar stadgar.

Jemte förestående förslag anmäldes i underdånighet de dertill hörande motiver, som finnas detta protokoll bilagde.

Uppå tillstyrkan af Stats-Rådet behagade Hans Maj:t Konungen i nåder förordna att öfver ifrågavarande förslag Högsta Domstolens utlåtande skulle för det ändamål § 87 Regeringsformen omförmäler genom note ur protokollet infordras.

Ex protocollo
C. J. E. Åkerstedt.

Till Hans Excellens Justitie-Statsministern.

Sedan Riksdagens Justitie-ombudsman i underdåniga skrivelser den 31 Oktober 1870 och den 27 December 1871, med förmälan hurusom han under utöfningen af sitt embete mer och mer kommit i erfarenhet af att gällande lagstiftning rörande straffs verkställande och dermed sammanhang egande ämnen i vissa delar vore otydlig, i andra för sitt ändamål mindre lämplig och slutligen i några alldeles ofullständig, gjort hemstallan, bland annat, om nya eller förändrade stadganden dels i syfte att påskynda den tidpunkt, då häktad kunde få börja undergå det honom ådömda straff, dels derom att någon del af den ransakningstid, som förflyter före underrättens utslag eller efter detta utslags meddelande, möjligen kunde få afräknas på strafftiden; så har Eders Excellens till oss öfverlemnad dessa skrivelser jemte Fångvårdsstyrelsens deröfver afgifna utlåtanden tillika med bemälda Styrelsens underdåniga skrivelse den 6 November 1871 angående utsträckning af tiden för cellstraffs användande; och hafve vi, med anledning häraf, uppgjort förslag:

d) till Kongl. Förordning angående utsträckt tillämpning af straffarbets verkställande i enrum; — — — — —

Då dessa förslag nu öfverlemnas, få vi tillika i korthet angifva skälen för de föreslagna stadgandena, i de delar sådant möjligen kan vara af nöden.

D) Förslaget till Kongl. Förordningen angående utsträckt tillämpning af straffarbets verkställande i enrum.

I förut nämnda skrifvelse den 6 November 1871 har Fångvårdsstyrelsen hemställt att, i stället för den i Kongl. Förordningen den 21 December 1857 gifna föreskrift att den som är dömd till straffarbete på två år eller kortare tid skall undergå straffet i cell, hvarvid cellstraffet efter lagbestämde afdrag kommer att fortgå under högst ett år sex månader och tjugutvå dagar, det måtte stadgas att det straffarbete, som blifvit ådömdt under högst två år och sju månader, och hvilket, med iakttagande af stadgad afdrag, icke komme att fortfara längre tid än *två år* måtte, så vidt utrymmet i cellfångelserna sådant medgåfve få i dylikt fängelse verkställas.

Då fråga sålunda är väckt om cellstraffets användande i större utsträckning än hittills, torde det böra tagas i betraktande, huruvida icke en sådan utsträckning kunde till större gagn för såväl fångarne som samhället ske på annat sätt än Fångvårdsstyrelsens förslag innehåller, nemligen genom en bestämelse derom, att de som blifvit dömda till straffarbete på längre tid än två år, och hvilka nu genast afsändas till gemensamhetsfångelserna, skola vid straffets början under någon tid hållas i enrum.

Enär bland straffets ändamål äfven ingår det att väcka fången till besinning och verka till hans förbättrande, synes det för uppnående af ett sådant mål vara synnerligen lämpligt att fången vid strafftidens början genom att hållas i cell väckes till aktgifvande på sig sjelf och skiljes från umgänge med förderfvade människor. I de flesta civiliserade länder har man ock på senaste tid såväl teoretiskt som praktiskt arbetat på att åt fängelsestraffen gifva en sådan anordning att fångarne under strafftiden genom gradvis skeende förändringar i behandlingen kunde utvecklas till förbättrade människor och nyttiga samhällsmedlemmar; och härvid har man varit enstämmig deruti att fängelsestraffet alltid borde börja med cell. Denna uppfattning af sättet för straffens anordnande, hvilken tillhör det så kallade progressivsystemet, innebär utan tvifvel mycket som är tänkvärdt; och hvad angår frågan derom att fängelsestraff i allmänhet borde börja med cell, torde någon tvekan icke böra uppstå om lämpligheten att när som helst då utrymmet i fångelserna det medgifver, och hvilket enligt Fångvårdsstyrelsens yttrande nu synes vara förhållandet, härom meddela ett lagstadgande, hvilket, på samma gång det i och för sig medför väsendtlig nytta, kan utgöra första steget till progressivsystemets införande, om och när sådant kommer i fråga.

Deremot, hvad angår Fångvårdsstyrelsens hemställan att till två år ut-

sträcka tiden, under hvilken straff-fånge må hållas i enrum, finnes så mycket större anledning till betänksamhet, som lämpligheten af detta straffs användande under så lång tid blifvit bestridd af flertalet bland dem, som egnat sig åt fängelseväsendet; och det har syntts oss icke vara skäl att för närvarande och innan frågan om det svenska fängelseväsendets slutliga anordning blifver i hela sin omfattning pröfvad, införa en sådan utsträckning af cellstraffets användande som den af Fångvårdsstyrelsen ifrågasatta.

Beträffande den tid, som för cellstraffet bör bestämmas, hafve vi, med hänsyn dertill att såväl här som i andra länder erfarenheten synes gifva vid handen att cellstraffets gagnande verkan hufvudsakligen inskränker sig till första året, förslagsvis uppställt ett år såsom en lämplig tidrymd. Förslaget bestämmelser äro icke utsträckta till lifstidsfångar, emedan de anförda skälen för det nya stadgandet ej hafva samma tillämplighet på dem som på andra fångar, och dessutom, då det lagbestämda afdraget på strafftiden icke kan komma dem till godo, cellstraffets användande här i sjelfva verket skulle blifva en straffskärpning.

Stockholm i Januari 1873.

Alb. Lindhagen.

Axel Örbom.

L. Annerstedt.

Förslag

till Kongl. Maj:ts nådiga Förordning angående utsträckt tillämpning af straffarbetes verkställande i enrum.

Utöfver hvad Kongl. Förordningen den 21 December 1857 innehåller angående straffarbetes verkställande i enrum, förordnas som följer:

Den som är dömd till straffarbete på viss tid utöfver två år skall, der så ske kan, vid strafftidens början under ett år hållas i enrum; och njute derfor afdrag å strafftiden med ett år och tre månader; skolandet i fråga om sådant straffarbete i enrum gälla hvad Kongl. Förordningen den 21 December 1857 i derå tillämpliga delar stadgar.

T ill Hans Excellens Justitie-Statsministern.

Eders Excellens har anmodat oss att i vårt förslag till Kongl. Förordning angående utsträckt tillämpning af straffarbets verkställande i enrum, enligt hvilket den, som vore dömd till straffarbete på viss tid utöfver två år, skulle, der så ske kunde, vid strafftidens början under ett år hållas i enrum, verkställa omarbetning, så att den tid, under hvilken straff fången skulle hållas i cell, bestämdes till en sjettedel af den ådömda strafftiden, dock icke understigande sex månader eller öfverstigande ett år och sex månader, samt att författningen gjordes tillämplig jemväl å lifstidsfångar; och få vi med anledning häraf öfverlemnna nytt förslag i ämnet.

Stockholm i Januari 1873.

Alb. Lindhagen.

Axel Örbom.

L. Annerstedt.

Vidimeras

ex officio

C. F. W. Lamberg.

Utdrag af Särskildt Protokoll öfver Justitie-ärenden, hållet uti Kongl. Maj:ts Högsta Domstol Tisdagen den 4 Mars 1873.

Första Rummet.

Närvarande:

Justitie-Råden *Cramér,*
Almqvist,
Bolin,
Rabe,
Olivecrona,
Lagerståle,
von Segebaden.

Sedan, jemlikt Högsta Domstolens beslut den 13 sistlidne Februari vid föredragning af det till Högsta Domstolens utlåtande remitterade förslag till Kongl. Maj:ts nådiga förordning angående utsträckt tillämpning af straffarbets verkställande i enrum, nämde förslag för närmare granskning emellan Högsta

Domstolens ofvanbemälde ledamöter cirkulerat, företogs ärendet nu till afgörande; varande ifrågavarande förslag af den lydelse, som i bilagan till detta protokoll förmäles.

Högsta Domstolens fleste ledamöter förenade sig om följande yttrande: "Enär ett cellstraff från och med 6 till och med 12 månader antagligen bör i allmänhet kunna åstadkomma, att fångens trotsiga lynne kufvas och han väckes till besinning och ånger, samt bestämmandet, på sätt förslaget innehåller, af tiden för cellstraffet i viss lika bråkdel af ådömd straffarbetstid försvårar uträknan det af den tid, hvarunder fången bör hållas dels i enrum, dels i gemensamhetsfångelse efter afdrag för någon del af cellstraffet, hemställde Högsta Domstolens flesta ledamöter, att 1 och 2 momenten efter ingressen i förslaget måtte erhålla följande lydelse:

"Den, som är dömd till straffarbete på viss tid utöfver 2 år, skall, der så ske kan, vid bestraffningens början hållas i enrum, om straffarbetet är ådömdt

öfver 2 till och med 3 år i 6 månader

deröfver " " " 4 " " 7 "

" " " " 5 " " 8 "

" " " " 6 " " 9 "

" " " " 7 " " 10 "

" " " " 8 " " 11 "

" " " " " 12 "

För den tid straffet sålunda verkställes i enrum skall från återstående strafftiden afdragas en $\frac{1}{4}$ del af den tid, hvarmed cellstraffet öfverskjutit 3 månader. Uppkommer vid afdragets bestämmande brutet månadstal, räknas $\frac{1}{4}$ dels månad till 10 dagar.

Den, som är dömd till straffarbete på lifstid, skall ock, der så ske kan, vid bestraffningens början hållas i enrum i 12 månader.

För den händelse denna hemställan icke skulle godkännas, fingo Högsta Domstolens fleste ledamöter vid förslaget erinra, att, då vid bestämmandet af tiden för cellstraffet i de fall, som afses i förslaget, brutet månadstal kan uppkomma, nödigt synes vara att stadga, huru dylikt månadstal skall i dagatal räknas; att hvad förslaget innehåller om det afdrag från ålagdt straffarbete, som den dömde skall åtnjuta för undergånget cellstraff, i mer än ett hänseende icke är affattadt med erforderlig klarhet för att tjena till säker ledning vid afdragets bestämmande, samt att vid uträkningen, enligt förslaget, af berörda afdrag sådane brutna månadstal kunna uppkomma, att en föreskrift allenast derom, att $\frac{1}{4}$ dels månad skall räknas till 10 dagar, icke är tillräcklig.

Vid den nu gjorda granskning af förslaget hafva Högsta Domstolens fleste ledamöter ansett sig icke ega anledning antaga detsamma åsyfta införande af det såkallade progressiva straffsystemet, och för ty kunnat hemställa, att

afdrag för fången å den ådömda straffarbetstiden skulle ske till följd endast af det undergångna cellstraffet, såsom med grunderna i Förordningen den 21 December 1857 öfverensstämmer och förslaget äfven innehåller, hvaremot vid tillämpning af omförmälda straffsystem frågan, om och i hvad mån sådant afdrag skall ega rum, lärer böra efter annan grund afgöras. Derest förslaget skall utgöra ett första, af andra snart efterföljdt, steg till införande af det progressiva straffsystemet, torde för öfrigt flera, nu icke vidrörda omständigheter böra komma under bedömande och dervid, bland annat, huruvida förenämnda Förordning bör blifva oförändrad gällande.“

Justitierådet Lagerstråle yttrade: “För min del instämmer jag med Högsta Domstolens fleste ledamöter, utom i fråga om den tid, under hvilken den, som är dömd till straffarbete på lifstid, bör hållas i enrum. Enär cellstraffet måste betraktas såsom en skärpning i straffet, men för denna skärpning afdrag icke kan tillgodokomma den för lifstiden dömd i dess straffarbetstid, på sätt som eger rum för alla andra straffångar, anser jag dylikt cellstraff för den förre icke böra utsträckas längre, än som nödvändigt må erfordras för att hos honom, genom ensamheten, väcka ånger och besinning; och då denna sinnets förändring antagits kunna vinnas genom vistandet sex månader i enrum för en icke ringa del af de till straffarbete på viss tid dömda, synes mig icke heller för de till straffarbete för lifstiden dömda cellstraffet böra längre utsträckas än till sex månader.“

Justitierådet Olivecrona anförde: “En genomgående grundsats i Förordningen den 21 December 1857, angående straffarbetes och fängelsestraffs verkställande i enrum, är uppenbarligen den, att tillämpningen af hvardera af dessa straffarter skall, från och med den första till och med den sista dagen af den ådömda strafftiden, vara *absolut lika*. I afseende på straffarbete är blott den skilnad föreskrifven, att, om straffet är ådömdt för en tid af 2 månader till och med 2 år, skall den brottslige, “der så ske kan, under strafftiden hållas “i enrum eller så kallad *cell*“, hvaremot, om tiden för det ådömda straffarbetet öfverskrider 2 år, delinqventen skall i gemensambetsfängelse utstå straffet. I förra fallet, om straffarbete verkställles i *enrum*, skall likväl “från den ådömda “strafftiden, som öfverskjuter *tre* månader, afdragas *en fjerdedel*“; i senare fallet, eller om den brottslige undergår straffarbete i gemensambetsfängelse, åtnjuter han deremot icke något afdrag.

När denna Förordning utfärdades, egde man inom vårt fädernesland icke synnerlig erfarenhet om verkningarne af cellstraffets användning, såväl med hänsende till detta straffs förmåga att afskräcka från brott, som ock att bringa delinqventer till allvarlig ånger öfver begångna förbrytelser; ännu mindre kände man, huruvida ett under längre tid utan afbrott fortsatt cellfängelse-

straff kunde menligt inverka på fångarnes intellektuella och fysiska krafter. Under den tid af 15 år, som emellertid förflutit sedan nämnda förordning trädit i gällande kraft, har icke blott här i landet, utan ock i de fleste civiliserade länder, der ensamhetsfängelse blifvit användt, en rik skörd af erfarenhet vunnits, hvilken svärligen kan förbises vid fråga om förbättringar af lagen rörande verkställighet af fängelsestraff. Denna erfarenhet har ganska bestämdt ådagalagt:

att fängelsestraff i enrum är ett ganska kraftigt medel att böja och kufva obändiga lynnen;

att fångar, som tillbringat någon tid i enrum, i allmänhet visat större mottaglighet för religiös och moralisk inverkan, än delinqventer, som omedelbart förflyttats till gemensamhetsfängelserna;

att det lidande, som frihetens förlust i cellfängelset innebär, kännes svårast under de första månaderna af strafftiden;

att brottslingar, som gjort sig skyldiga till iteration af brott, vanligen hysa större fruktan för straffarbete i cell, än för samma straff i gemensamhetsfängelse; samt

att fängelsestraff i enrum, utan nämnvärdt men för fångarnes hellsotillstånd, i allmänhet kunnat för en kortare tid användas.

Det till utlåtande af Högsta Domstolen i öfverensstämmelse med 87 § Regeringsformen nu remitterade förslaget till förordning, angående utsträckt tillämpning af straffarbets verkställande i enrum, gifver vid handen, att dessa af erfarenheten bestyrkta observationer blifvit tagna i öfvervägande. Det torde likaledes kunna anses sannolikt, att med förslaget åsyftas att göra en *förbere-delse* till genomförandet inom fäderneslandet af det så kallade progressiva straffängelsesystemet, hvilket i utlandet allt mer och mer vunnit erkännande såsom det lämpligaste för ernående af fångarnes moraliska förbättring. Då nu grundtanken i det nämnda progressiva systemet just är den, att fångar, dömda till straffarbete på viss, *längre tid*, icke under hela strafftiden skola underkastas ett kvalitativt absolut lika straff, utan tvärtom till en början, under det första stadiet af strafftiden, hållas i *cell* för att genom ensamheten väckas till eftertanke, ånger och besinning, och först derefter tillbringa de följande stadierna af straffängelsetiden tillsammans med andra fångar i gemensamhetsfängelser och att de derunder kunna vinna vissa förmåner och en viss begränsad frihet, äfvensom stadgad afkortning på strafftiden, allt likväl under förutsättning af visadt godt och pålitligt uppförande, skall jag nu undersöka, huruvida det ifrågavarande förslaget må kunna anses tillfredsställande såsom innehållande

stadganden, tjenliga att beveda en öfvergång till ett progressivt straffängelse-system.

Förslaget uppställer i sådant afseende den allmänna regel, att "den, som är dömd till straffarbete på *viss tid utöfver två år*, skall, der så ske kan, *vid bestraffningens början hållas i enrum*", samt bestämmer derefter, att tiden för cellstraffet skall utgöra *en sjettedel af den ådömda strafftiden, dock icke under sex månader eller öfver ett år och sex månader*". Men då förslaget derefter innehåller den förklaring, att för den tid, straffet sålunda verkställes i enrum, skall afdrag å det ådömda straffarbetet ske enligt grunderna i Kongl. Förordningen den 21 December 1857, "i följd hvaraf *den tid, som öfverskjuter tre månader, afräknas med tillägg af en tredjedel*", stannar man genast i villrådighet hvad ordställningen "afräknas med tillägg af en tredjedel" rätteligen skall betyda. Det är nemligen ingalunda tydligt, huruvida ordet "afräknas" här skall utmärka detsamma som ordet *afdragas* eller tagas i en från vanligt språkbruk afvikande mening, icke heller hvad orden "afräknas med tillägg", skola betyda. Det är äfvenledes ej klart, hvaraf den "tredjedel", som skall tilläggas, rätteligen skall beräknas. Till följd af denna, icke lyckligt valda, redaktion, anser jag mig icke kunna tillstyrka förslaget öfverlemnande till Riksdagen i oförändradt skick. Men, om jag afser från den formela ofullkomligheten i denna del, kan jag deremot icke annat än anse den i förslaget uttalade grundsats fullt riktig, att den, som är dömd till straffarbete på viss tid utöfver två år skall, såvidt sådant låter sig göra, vid bestraffningens början hållas i enrum under en viss del af strafftiden. Ett stadgande i sådan syftning bör nemligen, utan tvifvel, dels verka välgörande för att bringa den brottslige till ånger och allvarliga betraktelser öfver brottets följder, innan han i gemensamhetsfängelset åter träder i beröring med sina likar, dels innehålla en lämplig skärpning af straffet, så mycket mera nödvändig, som det är bekant, att brottslingar i allmänhet hysa större fruktan för straffarbete i cell, än för sådant straff i gemensamhetsfängelse. Men deremot finner jag betänkligheter möta att tillstyrka dels så lång tids cellstraff, som förslaget innehåller, dels att afdrag på den ådömda strafftiden skulle kunna komma fången till godo utan allt afseende på godt uppförande å hans sida.

Beträffande härvid först *tiden* för cellstraff vid sjelfva början af straffarbetets undergående, innehåller förslaget, att denna skall bestämmas till *en sjettedel af den ådömda strafftiden, dock icke under sex månader eller öfver ett år och sex månader*. Om jag ock skulle kunna medgifva, att minst sex månaders cellstraff bör föregå vistelsen i gemensamhetsfängelset, är jag dock af den åsigt, att *en utsträckning af ensamhetsfängelse utöfver ett år icke bör ifrågakomma*. Jag vet visserligen, att man till stöd för ett vidsträcktare tillämpande af cellfängelsestraffet skall åberopa, att, enligt förutnämnda förordning af den

21 December 1857, sådant fängelse redan nu kan tillämpas för en tid af högst ett år sex månader och 22 dagar och att Fångvårdsstyrelsen i underdånig skrifvelse af den 6 November 1871 till och med förordat en utsträckning af cellstraffet ända till två år, under förmälan att sådant antagligen icke borde menligt inverka på fångarnes helsotillstånd, enär redan nu stundom inträffat att sammanlagda ransaknings- och strafftiden, som fångar tillbringat i enrum, öfverskjutit två år, utan att fångarnes helse kunnat sägas hafva deraf tagit skada. Det torde likväl vara känt, att just rörande frågan om *maximitiden för användandet af cellstraff* pågår för närvarande i utlandet en ganska liflig strid mellan anhängarne af fångarnes absoluta isolering och försvararne af den progressiva straff-fängelseregimen. De förre anföra till stöd för sitt yrkande på användning af fängelse i enrum under flere fortlöpande år exempel af fångar, hvilka kunnat uthärda ensamheten i en längre följd af år, hvaremot de senare åter med fullt skäl sökt visa, att, om ock fångar funnits, som genomgått en så lång fängelsetid i enrum, utan att hafva positivt tagit skada till kroppens eller själens helse, har dock erfarenheten bestyrkt, att de *fleste*, som utgått från ensamhetsfängelset efter mer än ett års oafbruten fängelsetid åtminstone varit till sina intellektuella eller fysiska krafter *försvagade*. Ett år af en människas lifslängd får icke anses såsom en obetydlig tid. För den, som, beröfvad friheten, nödgas räkna årets alla dagar i ensamheten, är cellstraffet ett mycket allvarsamt strafflidande, hvilket verkar skarpast under de första månaderna eller det första halfåret. Det är under denna period, som straffångarne i allmänhet visa största håg att lyssna till fångpredikantens förmaningar och att vända tankarne till ett förbättrande af sitt lefverne. Men utsträcket strafftiden i enrum längre än ett år, har den iakttagelsen blifvit gjord, att fångarne, isynnerhet de qvinliga, småningom vänja sig vid ensamheten och att en slö liknöjdhet inträder, hvilken ingalunda är egnad att öka den moraliska kraft, som är så nödvändig för brottslingen att ega, då han slutligen lemnar fängelset, på det att han sedermera i det fria samhället må kunna bestå provvet vid mötande frestelser. Menniskans sedliga utveckling är ock betingad af beröringen med hennes likar. Vill man derföre hos den brottslige, genom användandet af ett straff, som skall förbättra honom, påskynda denna utveckling, bör icke heller en allt för långt utsträckt fängelsetid i enrum — så lång att hans krafter under ensamhetsperioden måhända blifva försvagade — sättas såsom en förberedelse till gemensamhetsfängelset. Då nu härtill kommer, att de sträfvanden, som sedan 1848 egt rum för reformer i tillämpningen af frihetsstraffen, hufvudsakligen gått i riktningen af en *nedläggning af maximitiden för cellfängelsets användande* och då man i utlandet redan på flera ställen funnit sig böra bestämma denna maximitid *under* ett år, anser jag rådligast vara att, vid en förändring af 1857 års fängelselag, den läng-

sta tid för straffarbete i enrum, som skall föregå straffarbete i gemensamhetsfängelse, åtminstone icke stadgas längre än tolf månader.

Är man af den åsigt, att den fånge, som skall undergå straffarbete dels i cell, dels i gemensamhetsfängelse, bör åtnjuta något afdrag af fängelse-tiden med hänsyn till den del deraf, som fången tillbringar i cell, synes äfven rättast vara, för öfvergången till den progressiva fängelse-regimen, att i fängelselagen inflyter ett stadgande, att ifrågavarande afdrag allena skall komma den till godo, som under den förflytna strafftiden iakttagit ett oklanderligt uppförande. Genom ett sådant vidfogadt vilkor inlägges i lagen ett ganska kraftigt medel att mana fången till iakttagande af godt uppförande, hvilket icke kan annat än verka fördelaktigt; och när afdraget på strafftiden göres beroende af fångens uppförande under den tid, han undergår straffet, bör afdraget icke heller komma honom till godo under det första stadiet af den ådömda strafftiden eller den för cellstraffet afsedda tid, utan först under senare delen af straffarbetstiden i gemensamhetsfängelset. Ett afdrag af en sjettedel af hela den ådömda strafftiden anser jag under sådane vilkor kunna vara lämpligt; och, med antagande af denna norm för afdraget, skulle alltså den fånge, som t. ex. vore dömd till 6 års straffarbete, kunna, om hans uppförande varit oklanderligt under de 5 år, som han sammanlagdt tillbringat under straffarbete, dels i cell, dels i gemensamhetsfängelse, vinna en eftergift af ett år af hela den ådömda strafftiden, hvilket afdrag skulle göras på tiden för straffarbete i gemensamhetsfängelset.

Utan att vilja här söka närmare formulera ordalagen för ett förslag i den syftning, som jag nu angifvit, vill jag blott erinra derom, att lagstiftarens mening utan tvifvel skulle kunna göras åskådlig och klar, om de ifrågavarande bestämmelserna uppställdes ungefärligen på det sätt, som jag här blott *antydningssvis* trott mig böra utmärka sålunda:

1:o att den, som är dömd till straffarbete på viss tid
utöfver 2 år till och med 3 år skall, der så ske kan, vid strafftidens början
undergå 6 månaders straffarbete i cell

”	3 år	”	”	”	4 år	”	7 mån.	”	”
”	4 år	”	”	”	5 år	”	8 mån.	”	”
”	5 år	”	”	”	6 år	”	9 mån.	”	”
”	6 år	”	”	”	8 år	”	10 mån.	”	”
”	8 år	”	”	”	10 år	”	11 mån.	”	”
”	10 år	”	”	”	”	”	12 mån.	”	”

och den återståen-
de delen af straff-
tiden i gemen-
samhetsfängelse.

2:o att den, som är dömd till straffarbete för lifstiden, skall likaledes, vid strafftidens början, undergå 12 månader straffarbete i cell och sedan fortsätta straffarbetet i gemensamhetsfängelse.

3:o att den, som är dömd till straffarbete på viss tid utöfver 2 år, och, i den ordning ofvan är stadgadt, undergått straffarbete i cell, kan, om han ådagalägger godt uppförande, medgifvas afdrag på den tid, hvarunder han skall undergå återstående straffarbete i gemensamhetsfängelse; att detta afdrag skall beräknas till en sjettedel af hela den ådömda straffarbetstiden och att på Fångvårdsstyrelsen skall ankomma att afgöra om straffånge gjort sig förtjent att sådant afdrag på straffarbetstiden åtnjuta.

4:o att, om, vid beräkning af detta afdrag, brutet månadstal uppkommer, räknas en sjettedels månad till fem dagar och att, om dervid uppkommer brutet dagatal, skall detta vara förfallet.

Det kan härvid visserligen med fog erinras, att föreskrifter i nu antydda riktning icke stå i öfverensstämmelse med de i 1857 års förordning stadgade grunder för verkställandet af straffarbete i enrum under kortare tid än två år. Men, om sådant af mig villigt medgifves, sker det under uttalande af min öfvertygelse om det önskvärda deri, att hela fängelselagen måtte undergå en nödig omarbetning, hvarigenom erforderlig konsekvens i lagens stadganden kunde ernås, på samma gång första steget hos oss tages till införandet af den progressiva fängelseregimen“.

Ex protocollo

N. Becker.

Transsumt af Protokollet öfver Justitie-departements-ärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott Fredagen den 28 Mars 1873,

i närvaro af:

Hans Excellens Herr Justitie-statsministern *Adlercreutz*,
Hans Excellens Herr Statsministern för utrikes ärendena *Björnstjerna*,
Statsråden: *Bredberg*,
Berg,
Friherre *Leijonhufvud*,
Wærn,
Wennerberg,
Bergström,
Friherre *Alströmer*,
Weidenhielm,
Justitieråden: Friherre *Leuhusen*,
Wretman.

Hans Excellens Herr Justitie-statsministern anmälde att, till åtlydande af Kongl. Maj:ts den 24 sistlidne Januari meddelade nådiga befallning, Högsta Domstolen afgifvit infordradt utlåtande öfver det inom Justitie-departements lagbyrå uppgjorda förslag till Förordning angående utsträckt tillämpning af straffarbetes verkställande i enrum.

Efter lemnad redogörelse för de inom Högsta Domstolen enligt dess protokoll den 4 innevarande månad afgifna yttranden, utlät sig Hans Excellens:

Med den ifrågasatta utsträckta tillämpningen af straffarbetes verkställande i enrum har visserligen varit afsedt i främsta rummet att bringa den dömde till besinning och ånger öfver sina brott och sålunda grundlägga den moraliska förbättring, som genom straffets tillämpning må kunna vinnas, men derjemte äfven att genast i början låta den brottslige på ett lämpligt sätt känna allvaret i det straff, hvartill han genom sina förbrytelser gjort sig skyldig. Endast den sednare af mig nu anförda omständigheten kan utgöra motiv dertill att tiden för straffets undergående i cell göres beroende af och sättes i proportionerligt förhållande till hela ådömda strafftiden. Med denna princip, hvilken jemväl blifvit af Högsta Domstolen omfattad, synes mig bäst hafva öfverensstämt att sätta maximum för celltiden ungefär lika med den tid, under hvilken den till två års straffarbete dömde skall, enligt Förordningen

den 21 December 1857, undergå straffet i cell. Då mellertid Högsta Domstolen enhälligt tillstyrkt nedsättning af berörda maximum till ett år och denna nedsättning endast inverkar på längden af strafftiden i cell för dem, som äro dömda på mycket lång tid och för hvilka straffet alltså ändock är af ganska allvarsam art, samt allmänna tendensen i strafflagstiftningen onekligen är att minska tiden för straffs verkställande i cell, vill jag i denna del vika för Högsta Domstolens åsigt.

Den svårighet, som, efter hvad inom Högsta Domstolen blifvit antydt, skulle uppstå deraf, att enligt förslaget tiden för cellstraffet skall bestämmas i viss lika bråkdel af den ådömda straffarbetstiden, torde lämpligast undanrödjas derigenom att den i förslaget förekommande föreskrift, att vid bestämmande af tiden för cellstraffet brutet dagatal ej skall tagas i beräkning, utsträcket jemväl till det fall, då brutet månadstal skulle uppkomma.

De i Högsta Domstolen gjorda anmärkningar emot förslagens redaktion beträffande bestämmelsen om beräkning af afdrag å det ådömda straffarbetet för den tid fången hålles i enrum synas mig väl ej vara af synnerlig betydelse; men då den affattning Högsta Domstolens flesta ledamöter velat gifva åt ifrågavarande städgande utmärker sig genom ännu större bestämdhet och tydlighet, anser jag förslaget böra till enlighet dermed ändras.

I öfverensstämmelse med det nu anförda har förslaget blifvit omarbetadt; och får jag alltså i underdånighet hemställa, att Eders Kongl. Maj:t täcktes i nådig proposition föreslå Riksdagen att antaga följande

Förordning angående utsträckt tillämpning af straffarbetes verkställande i enrum.

Stats-Rådets öfriga ledamöter instämde uti Hans Excellens Herr Justitie-Statsministerns ofvanberörde hemställan;

Och behagade Hans Maj:t Konungen densamma i nåder bifalla; i följd hvaraf nådig Proposition af den lydelse, bilagan B. till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo
C. J. Björkman.